

Terveiden ja toimintakyvyn
edistämisen lautakunta

§ 59

26.08.2014

Imatran kaupungin lausunto sisäministeriön raportista ”Päätöksiä turvallisuudesta. Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta”

SISÄMINISTERIÖ

701/00.04.00/2014

27. 08. 2014

TTELT § 59

Valmistelija: Tiina Kirmanen

INRIKESMINISTERIET

Oheismateriaali:

Sisäministeriön raportti ”Päätöksiä turvallisuudesta. Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta”

Liite:

Sisäministeriön lausuntopyyntö 17.6.2014

Valmisteluun on osallistunut suunnittelija Tuija Ylitörmänen ja riskienhallintapäällikkö Aki Pihlaja.

Sisäministeriö pyytää 17.6.2014 lausuntoa raportista ”Päätöksiä turvallisuudesta. Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta” 1.9.2014 mennessä. Lausuntopyyntö on esityslistan liitteenä ja raportti oheismateriaalina.

Sähköinen hyvinvointikertomus tukee kunnissa tehtävää päätöksentekoa ja on tärkeä osa kunnan strategista toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Hyvinvointikertomus on lakisääteinen (terveydenhuoltolaki 12 §). Useimmissa kunnissa tehdään myös turvallisuussuunnitelmia. Raportti sisältää esitykset siitä, miten turvallisuussuunnitelma tulisi kunnissa liittää osaksi sähköistä hyvinvointikertomusta. Se sisältää esityksen sähköiseen hyvinvointikertomukseen liittyvistä turvallisuutta kuvaavista mittareista ja tunnusluvuista.

Raportissa todetaan, että kunnissa laaditaan paljon erilaisia suunnitelmia, jotka eivät välttämättä etene käytäntöön. Suunnitelmien/ohjelmien laadinta vie paljon resursseja ja lisäksi riskinä on, että tehdään päällekkäistä työtä. Tavoite on kuitenkin usein sama: kuntalaisen hyvinvointi.

Tämän lausunnon valmistelijoiden mielestä tämä on erittäin tärkeä asia, johon lainsäädännössä ja muussa valtionohjauksessa tulee kiinnittää vakavasti huomiota. Kunnilla on erilaisten lakien perusteella velvollisuus laatia lukuisia erilaisia suunnitelmia, jotka ovat osin päällekkäisiä. Näitä tulisi mahdollisuuksien mukaan yhdistää saman sääntelyn alle. Hyvinvointikertomus on suunnitelma, jota voidaan kehittää laaja-alaiseksi eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kehittäväksi ohjelmaksi. Siksi raportin ajatus, että hyvinvointikertomukseen sisällytettäisiin myös nykyisiin turvallisuussuunnitelmiin liittyviä asioita on kannatettava.

Sen sijaan turvallisuussuunnitelman korvaaminen kokonaan hyvinvointikertomuksella ei välttämättä olisi toimiva malli. Haaste täysimittaisessa yhdistämisessä on se, että monilla alueilla turvallisuussuunnitelmat laaditaan usean eri kunnan kesken yhteisesti, esimerkiksi seutu- tai jopa maakunnittain. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että moni keskeinen turvallisuustoimija/viranomainen toimii monen kunnan alueella. Etelä-Karjalassa tällaisia ovat esimerkiksi Poliisi, pelastuslaitos ja ensihoito. Hyvinvointikertomuksen ollessa kuntakohtainen, voisi turvallisuussuunnitelman ja –suunnittelun hajauttaminen aiheuttaa yhteistyön heikentymistä nimenomaan arjen/sisäisen turvallisuuden kehittämisessä. Viranomaisten resurssit eivät riitä asettamaan edustajaa jokaisen kunnan yhteistyöryhmään, mikä on sinällään erittäin tärkeä asia huomioida. Usean kunnan yhteistä turvallisuussuunnitelmaa tulisi kuitenkin jatkuvasti kehittää yksinkertaisempaan ja suoraviivaisempaan suuntaan. Toimiva malli voisi olla myös sellainen, että seutukunnan turvallisuussuunnitelman pohjalta kunta laatisi osaksi hyvinvointikertomustaan suppeamman ja kuntakohtaisen ”oman turvallisuussuunnitelman”, jossa seutukunnan tasoiset pääteemat jalostettaisiin konkreettisemmalle tasolle sekä kunnan tavoitteisiin ja toimintaan sopiviksi.

Kuten raportissa todetaan, hyvinvointi ja turvallisuus liittyvät tiiviisti toisiinsa. Hyvinvointikertomus ja turvallisuussuunnitelma tarkastelevat eri väestöryhmien hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilaa. Tiedon pohjalta päätetään tavoitteista ja toimenpiteistä. Poikkihallinnollinen kehittämis- ja suunnitteluyhteistyö tukee kuntalaisen hyvinvointia. Hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen lähtee laajoista yhteiskunnallisista ratkaisuista ja yhdyskuntasuunnittelusta. Yhteistyötä lisäämällä voidaan säästää resursseja, tiivistää ja järkevöittää suunnitelmia ja ohjelmia. Yhteinen asiakirja edesauttaa tiedonkulkua ja ymmärrystä hyvinvoinnin laaja-alaisuudesta/kokonaisuudesta sekä mahdollistaa yhteistä työskentelyä eri asiantuntijoiden välillä. Asiakirjasta saatu tieto on kaikkien tahojen hyödynnettävissä. Lisäksi turvallisuutta koskevat päätökset tulisivat osaksi kunnan strategiaa ja sitä kautta osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua.

Työryhmä tekee esityksen sähköiseen hyvinvointikertomukseen liitettävistä indikaattoreista. Useat kunnat – kuten Imatra - sisällyttävät hyvinvointikertomukseen jo nyt raportissa ehdotettuja indikaattoreita. Näitä ovat esim. turvallisuusongelmia ennakoivat indikaattorit ja turvallisuusongelmia kuvaavat indikaattorit (esim. lähisuhdeväkivalta). Turvallisuuden tunnetta kuvaavaa tietoa saadaan osittain ATH-tutkimuksesta (Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus), jonka tuloksia sisällytetään jo nyt hyvinvointikertomukseen. Joten on perusteltua, että ehdotetut turvallisuusindikaattorit lisätään ”hyvinvointikertomusjärjestelmään”, jotta ne olisivat sieltä suoraan saatavilla (peruspaketti). Valtakunnallisesti yhteisesti käytössä olevat indikaattorit mahdollistavat laaja-alaista vertailua. Kunnalla olisi myös mahdollisuus valita mitä indikaattoreita se tarkastelee tarkemmin.

Esitetyt indikaattorit kuvaavat melko laajasti kuntalaisten turvallisuuden liittyviä asioita. Raportissa ilmaistaan kuitenkin aiheellinen huoli siitä, että turvallisuuden tunnetta kuvaavia tunnuslukuja ja mittareita on vain hyvin vähän käytössä. Suuri osa indikaattoreista kuvaa turvallisuusongelmia tai turvallisuusongelmia ennakoivia muita ongelmia (kuten työttömyys, lastensuojelun tarve, rattijuopumukset). Indikaattoreita tulee jatkuvasti kehittää ja lisätä uusia indikaattoreita kaikkien kuntien käyttöön. Osa esitetyistä mittareista on helposti saatavilla esim. SOTKANET-tietokannasta. Kansallisten tietokantojen ongelma on, että tiedot päivittyvät niihin hitaasti. Edellisen vuoden tiedot ovat usein saatavilla vasta kuluvan vuoden loppupuolella.

Imatra ja muut seutukuntaan kuuluvat kunnat toimeenpanevat ensimmäistä kertaa syksyllä 2014 turvallisuuskyselyn, jolla kartoitetaan kohtalaisen laajasti asukkaiden turvallisuuden tunnetta. Kysely pohjautuu Rikossentorjuntaneuvoston kehittämään kyselyrunkoon, mutta Imatran seutukunnan turvallisuustyöryhmä on laajentanut näkökulmaa koskemaan laajasti arjen turvallisuutta. Tavoitteena on saada tietoa eri ikäluokkien kokemasta turvallisuuden tunteesta, paikallistaa turvattomia alueita ja paikkoja sekä toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä turvallisuuden kehittämiseksi. Turvallisuuskyselyn tarkoituksena on myös valistaa asukkaita arjen turvallisuuden moninaisuudesta. Turvallisuuskysely tulee olemaan keskeinen indikaattori ja peruste määriteltäessä turvallisuussuunnitelman painopistealueita.

Työryhmä esittää, että kunta päättäisi siitä, että liittääkö se sähköiseen hyvinvointikertomukseen turvallisuussuunnitelman kokonaisuudessaan vai sen tiivistelmän. Vaikka paikallisten olosuhteiden ja tarpeiden huomiointi on periaatteessa hyvä asia, johtaa tällainen valinnan mahdollisuus siihen, että maan eri kunnissa tehdään hyvin erilaisia suunnitelmia erilaisilla mittareilla, ja kuntien välinen vertailu on vaikeaa. Jos päädytään siihen, että turvallisuussuunnittelun yhdistäminen sähköiseen hyvinvointikertomukseen on perusteltua, se tulisi tehdä kaikissa Suomen kunnissa melko yhtäläisellä tavalla.

Turvallisuussuunnitelman tiiviimpi yhdistäminen sähköiseen hyvinvointikertomukseen voisi lisätä turvallisuussuunnitelmien painoarvoa kunnallisessa päätöksenteossa. Turvallisuussuunnitelman laatiminen ei ole lakisääteistä, mutta hyvinvointikertomuksen on. Hyvinvointikertomuksen tulee - ainakin periaatteessa - ohjata kunnallista päätöksentekoa sekä toiminnan ja talouden suunnittelua laaja-alaisesti kuntalaisten hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Raportissa mainitaan kunnianhimoinen tavoite (luku 4.1): "Hyvinvointikertomusprosessi tarjoaa mahdollisuuden tehdä hyvinvointitiedolla johtamisesta kuntajohtamisen ydintä". Voisiko tätä kautta myös kuntalaisten turvallisuuden liittyvä tieto tulla osaksi kuntajohtamisen ydintä? Sähköisen hyvinvointikertomuksen tietopohja lisää mahdollisuuksia tarkastella sekä kuntalaisten hyvinvointia että turvallisuutta useista näkökulmista ja antaa mahdollisuuden kohdentaa kunnan resursseja turvallisuus-

Terveiden ja toimintakyvyn
edistämisen lautakunta

§ 59

26.08.2014

den kannalta tärkeisiin kohteisiin yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Toimialajohtajan ehdotus:

Imatran Terveiden ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta antaa Sisäministeriölle yllä olevan lausunnon. Lausunto annetaan tiedoksi Imatran kaupunginhallitukselle.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Otteen tarkastamattomasta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa Imatralla
27.8.2014
KAUPUNGINKANSLIA

Tarja Tiilikainen
toimistosihteeri

Jakelu

Kaupunginhallitus
Sisäministeriö;kirjaamo@intermin.fi